

Bc. Adéla Trousilová

Augmentativa v současné španělštině

(posudek vedoucího diplomové práce)

Předkládaná diplomová práce zkoumá velmi moderním způsobem tradiční téma španělské slovo tvorby: augmentativa sice, jak autorka správně konstatuje, vždy vyvolávala menší odborný zájem než deminutiva, což je mj. dáno jejich menší formální pestrostí i nižší četností užití, přesto jsou odedávna podrobně zkoumána. Záměrem Adély Trousilové nebylo vytvořit vyčerpávající přehled formálních a sémantických vlastností tohoto typu jmen, protože takový popis by jednak svým rozměrem přesahoval stanovený rozměr diplomové práce, jednak by byl do značné míry závislý na zdrojích ze sekundární literatury. Autorka se rozhodla postupovat jinak: jejím cílem bylo s pomocí nástrojů moderní zejména pragmaticky orientované slovo tvorby popsat možné významy augmentativ v konkrétním jazykovém kontextu – vycházela totiž z předpokladu (jistě zcela správného), že kontext je pro interpretaci významu těchto slov zásadně důležitý. Hned v úvodu lze konstatovat, že se jí tento záměr podařil, vytvořila neobyčejně zajímavou a podnětnou práci.

Výše popsaný záměr samozřejmě ovlivnil strukturu práce a ráz autorčina výkladu. V teoretické části textu, zahrnující první čtyři kapitoly, Adéla Trousilová po úvodním popisu cílů a metody (1. kapitola) definuje svá koncepční východiska a některé základní termíny nezbytné pro další výklad (2. kapitola). Chtěl bych ocenit, že přestože jde vesměs o termíny tradiční, autorka je definuje velmi moderně, inspiruje se nejvýznamnějšími moderními zdroji, nikoli jen – jak tomu v závěrečných pracích často bývá – tradičními gramatikami a kompendii. Třetí kapitola, nazvaná *Typologie španělských augmentativ*, podává charakteristiku augmentativních sufixů *-ón/-ona*, *-azo/-aza* a *-ote/-ota*, které budou později předmětem korpusové analýzy. Výběr sufixů je velmi dobře zdůvodněn: v odborné literatuře se často mluví o existenci ještě dalších augmentativních sufixů, autorčina argumentace, na základě které nechala ostatní sufixy stranou, je nicméně přesvědčivá. Nejabstraktnější, nejteoretičtější částí textu je kapitola čtvrtá, ve které Adéla Trousilová stručně, ale velmi dobře představuje některé moderní přístupy k problematice augmentativ (a také deminutiv). Praktická část textu rozsahem zhruba odpovídá části teoretické, zahrnuje ale jen jednu kapitolu, nazvanou *Zkoumání augmentativ na jazykových korpusech*. Kapitola se skládá ze dvou případových studií. První z nich pracuje s jednojazyčným španělským korpusem Araneum Hispanicum Maius a na jeho materiálu zkoumá významové odstíny, jichž nabývají vybraná augmentativa v konkrétních kontextech. Druhá případová studie volí jiný postup: na základě předpokladu, že ekvivalent/protějšek v jiném jazyce je vlastně parafrází významu, analyzuje české protějšky španělských augmentativ, získaných z paralelního korpusu InterCorp, a opět tak vlastně popisuje význam těchto slov v konkrétních jazykových užitích. Poslední, šestá kapitola stručně shrnuje výsledky práce.

Hned v úvodu svého hodnocení bych chtěl konstatovat, že práci považuji za vynikající – a toto hodnocení platí pro obě její části.

U části teoretické bych chtěl ocenit tři nesamozřejmé aspekty:

- autorka pracuje s bohatou sekundární literaturou, ve které zcela dominují moderní práce; hodna ocenění je i skutečnost, že jde takřka výhradně o literaturu cizojazyčnou, a zdaleka ne jen španělsky psanou;
- čtvrtá kapitola je věnována výkladu některých moderních sémantických a pragmatických teorií; tyto teorie jsou svou abstraktností pro úroveň magisterského studia velmi obtížné, autorka si s nimi ale poradila výborně: nejenže je stručně a věcně správně popsala, ale především si na základě jejich analýzy zvolila velmi vhodný, pragmatolingvisticky orientovaný přístup vlastní;
- v úhrnu se teoretická část týká řady různých dílčích témat, přesto se autorce podařilo vytvořit přehledný, věcně správný a přístupný výklad, který zmiňuje vše podstatné.

Obě případové studie v praktické části potvrzují správnost autorčiny volby metody. Analýza kontextů, ve kterých jsou augmentativa v korpusovém materiálu užitá, jasně ilustruje, že jejich významem zdaleka není jen vyjádření „velkého rozměru či míry“: v konkrétních případech je přítomna řada významů dalších a některé z nich jsou obtížně interpretovatelné. Autorka v tabulkách užití jednotlivých augmentativ kvantifikuje, je si ale vědoma toho, že tato čísla je třeba brát s rezervou, protože jsou ovlivněna řadou dalších faktorů (velikost a ráz korpusu, skutečnost, že četnost jazykového užití může odrážet četnost výskytu označovaného jevu v reálném životě atd.). Proto je stejně důležitý (nebo spíše ještě důležitější) autorčin komentář k jazykovému materiálu, který vlastně představuje detailní kvalitativní analýzu, dobře odrážející vázanost významu augmentativ na jazykový kontext. V autorčině postupu jsem nenašel žádné nedostatky: práce s korpusem je metodologicky příkladná, a i její kvalitativní analýza je přesvědčivá, byť – jak vyplývá z povahy věci – jde o její vlastní, subjektivní interpretace významu, takže by někde byla možná i interpretace jiná.

Po stránce jazykové je práce napsána velmi pěkně, v podstatě jsem nenalezl žádný překlep či jazykovou chybu.

Náměty k diskusi u obhajoby:

- Do jaké míry ovlivňuje výsledky povaha vybraného korpusu? Uvažovala autorka o jiném, např. orálním korpusu, příp. o „titulkové“ části InterCorpu?
- Šlo by předložený výzkum ještě nějak rozšířit, a jestli ano, jak?
- Autorka není rodilou mluvčí španělštiny. Považuje španělská augmentativa za téma obtížné k osvojení? Zdá se, že z výsledků práce vyplývá, že skutečně osvojit si je lze jen pobýváním mezi rodilými mluvčími, že jen tak lze začít správně vnímat kontexty a jejich souvislost s významem augmentativ.

Celkově práci považuji za vynikající. Jednoznačně ji doporučuji k obhajobě a předběžně ji hodnotím známkou *výborně*.

V Praze dne 1. 8. 2023

prof. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.